

Ügyiratszám: BTM/1981-2/2026
Ügyintéző: Szerdahelyi Márk, Kádár Zsófia

KÉPZŐMŰVÉSZETI SZAKÉRTŐI ÁLLÁSFOGLALÁS

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervezetek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 109. § (1) és (2) bekezdéseinek alapján.

1.) TÁRGY

Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzatának kezdeményezésére a Budapest, Újbudai Polgármesteri Hivatal épületének (1113 Budapest, Bocskai út 39-41.) homlokzatrekonstrukciója keretében elhelyezni kívánt képzőművészeti alkotás, a PÁRICSY és TÁRSAI Építésziroda Kft. által a főbejárati részre tervezett, "Rétegek" című alkotással kapcsolatos szakértői zsűri.

2.) SZAKÉRTŐI KONZULTÁCIÓ FORMÁJA

Írásbeli szakvélemény elektronikusan megküldve

3.) RÉSZTVEVŐK

A Budapest Galéria megbízásából felkért szakértő:
Monory Rebeka, DLA

A Budapest Galéria részéről:
Dr. Szerdahelyi Márk művészettörténész, osztályvezető
Dr. Schmidt Péter művészettörténész
Kádár Zsófia művészettörténész

4.) KÖRÜLMÉNYEK ISMERTETÉSE

2026. július 30-án Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata képzőművészeti szakértői állásfoglalás iránti kérelmet nyújtott be az Újbudai Polgármesteri Hivatal (1113 Budapest, Bocskai út 39-41.) épületének homlokzatrekonstrukciója keretében elhelyezni tervezett képzőművészeti alkotás, a PÁRICSY és TÁRSAI Építésziroda Kft. által a főbejárat homlokzati részére tervezett „Rétegek” című mű vonatkozásában. Az Önkormányzat által 2025. március 3-án meghirdetett, „Újbudai Polgármesteri Hivatal Bocskai úti épületének reprezentatív főbejárata” tárgyú nyílt ötletpályázatra összesen 16 (érvényes) pályamű érkezett be, melyből a zsűri a 2025. június 5-én kihirdetett eredmény alapján a fenti terv nyerte az I. helyezést.

Az Önkormányzat a nyertes pályamű megvalósítását tervezi különös tekintettel arra, hogy a Polgármesteri Hivatal homlokzatrekonstrukciója jelenleg is folyamatban van, és annak befejezése rövid időn belül várható, melyet követően megkezdődhet a végleges kiviteli tervek kidolgozása, majd az alkotás gyártása és kivitelezése. A mű 3D betonnyomtatási technológiával történő előállítását a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem végzi.

A szakértői állásfoglalás elkészítésének elősegítése érdekében a kérelmező Önkormányzat elektronikus levélben tájékoztatta a Budapest Galériát az alkotás megvalósításának jelenlegi állásáról. Az e-mailhez csatolta a rendelkezésére álló tervdokumentációt, mely tartalmazza a tervezői koncepció leírását, nappali és éjszakai látványterveket, homlokzati rajzot, metszetet, alaprajzot, költségbecslést, megvalósítási ütemtervet, valamint vázlatrajzokat is. Makett vagy modell nem készült a pályázathoz.

5.) SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

A bejárat melletti műalkotás koncepciója nem előzmény nélküli, hiszen már az eredeti, 1942-ben épült homlokzatát is borította dombormű, melyet Szomor László készített, s mely reflektált az épület akkori funkciójára (Központi Statisztikai Hivatal). E relief valószínűleg elpusztult, helyét üres, kőburkolatos képmező, majd a 2010-es évektől a XI. Kerületi Önkormányzatra utaló XI-est ábrázoló zöld fal vette át. Mindkét korábbi alkotás keretezett „képként” funkcionált a neki kijelölt homlokzati mezőn belül, így a visszahúzott, szintén keretezett bejárat mellé mellérendelt viszonyba került. A 2024-től tervezett homlokzatzelújítás során ezt a két keretezett mezőt az építésztervezők összevonták, így a bejárat és a homlokzaton elhelyezett képzőművészeti alkotás egy keretbe került, megváltoztatva az épület-műalkotás viszonyát. A tervezett átalakítás szerint ez a jövőben nem külön keretezett alkotásként, hanem a bejáratral közös kompozícióként jelenik meg, mely koncepció szerepelt a pályázati kiírásban, így a pályázók ennek megfelelően alakították ki elképzeléseiket.

Különálló kép, illetőleg az épülethez szervesen kapcsolódó, annak hangsúlyos részeként megjelenő plasztika más-más megközelítést igényel. A külön, saját terében/keretében értelmezhető dombormű, kvázi „plasztikus képként” működik, mely sokkal inkább lehet autonóm mű, ami erősebben tükrözheti az alkotói elképzeléseket. Keretezett „képként”, az épület funkcióváltásával vagy az épület használóinak az önreprezentációs igényeinek megváltozásával is könnyebben cserélhetővé válhat (mint ahogy ez a korábbi zöld fal esetében is történt). Egy ilyen alkotás során a kísérleti technikai újdonságok, akár ideiglenesnek tekintett megoldások is elképzelhetők.

Azonban az épülethangsúlyként megjelenő alkotás sokkal erőteljesebben kell, hogy reflektáljon magára az épületre, annak építészeti formálására, az ott megjelenő hangsúlyokra, anyagokra. Ebben az esetben sokkal hangsúlyosabbá válik az épület megértése, kialakításához, építészeti hangsúlyaihoz viszonyulás és ezeknek művészeti nyelvvvel történő tovább írása; az építész és művész közötti párbeszéd kiemelten fontossá válik, hiszen a két alkotás oda-vissza hatásban alakíthatja a másikat.

A koncepció egy látványos dinamikus hullámmal, absztrakt módon idézi meg a kerület történelmét is meghatározó vizek, a Duna és gyógyvizek hullámozását. A tervben a hullám innovatív 3D beton nyomtatás technológiával készül, mely színben harmonizál a homlokzati burkolattal. Az alkotás a köztér használatát nem korlátozza, a bejáratot kívánja funkcionálisan megerősíteni mind egy bejárat pad önmagába integrálásával, mind a világítással. A plasztika kitölti a rendelkezésre álló mezőt és össze is köti az épület elé helyezett kő padsort, egy egységbe foglalva a köztéri bútort, az épülethangsúlyt és a díszítő elemet.

A terv átgondolt, de jelenlegi állapotában kicsit elbizonytalanító a plasztika épülettel való viszonya. Miközben látszólag az épület részeként kíván viselkedni – reagálva a pályázati kiírásban is megadott új bejárat helyzetre – mind anyagában mind geometriájában jelentősen eltér az épület karakterétől, így az önállóan értelmezendő, korábbi alkotásokhoz hasonló „képszerű” viselkedés is tetten érhető. Javasolt megfontolni, hogy az alkotás a meglévő terv finomításával valamelyik irányba markánsabban eltolódjon. Bár a jelenlegi alkotói szándékok és a homlokzat átalakítása során meghozott építész-tervezői döntések is azt sugallják, hogy inkább az épület részeként kíván működni a mű, mindkét irány járható út lehet. Az épülethangsúly, köztérbútor és dísz egy alkotásba integrálása nagyon szép gondolat, jelen állapotában mintha kicsit túlfeszítené a keretet. Ez utóbbi elé helyezett pad hasábjára és az alkotás hullámjának összekötésével a plasztika már nem csak kitölti a neki kijelölt mezőt és irányítja a látogatót a bejárat felé, de ki is lép a keret síkjából, így az épület adottságaiból adódó kubusból is, ezzel megbontva az épület egységét. Ebből az okból kifolyólag megvizsgálandó volna a hullámforma keretben tartása, figyelembe véve mind a funkcionális, mind az (épület) kompozíciós, mind az esztétikai szempontokat is.

Az alkotás anyaghasználata innovatív és könnyen fenntartható megoldást ígér, de pályázati szint után további kísérletek válhatnak szükségessé az épülettel való harmonikus megjelenés érdekében. Megfontolandó az anyagspecifikációnál a meglévő épülettel való kapcsolat keresése, például az eredeti, vagy az új kőhomlokzat anyagának adalékként való használatával az egységes szín érdekében.

A pályázat zsűrizésében a kerület vezetőin túl neves szakemberek is részt vettek, képzőművészek, építészek, mely folyamat üdvözlendő és jól illeszkedik „Budapest Főváros Önkormányzata Köztéri Művészeti Koncepciója 2022–2025” ajánlásban megfogalmazott célokkal is. Az így kiválasztott alkotás megvalósítása mindenképp támogatandó.

A fentiek alapján a Budapest Galéria egyetért a bemutatott *Rétegek* című alkotás megvalósításával az Újbudai Polgármesteri Hivatal (1113 Budapest, Bocskai út 39–41.) épületének homlokzati díszítésére, de az említett szempontok átgondolásával javasolja a tervezet további finomítását.

Budapest, 2026. augusztus 25.

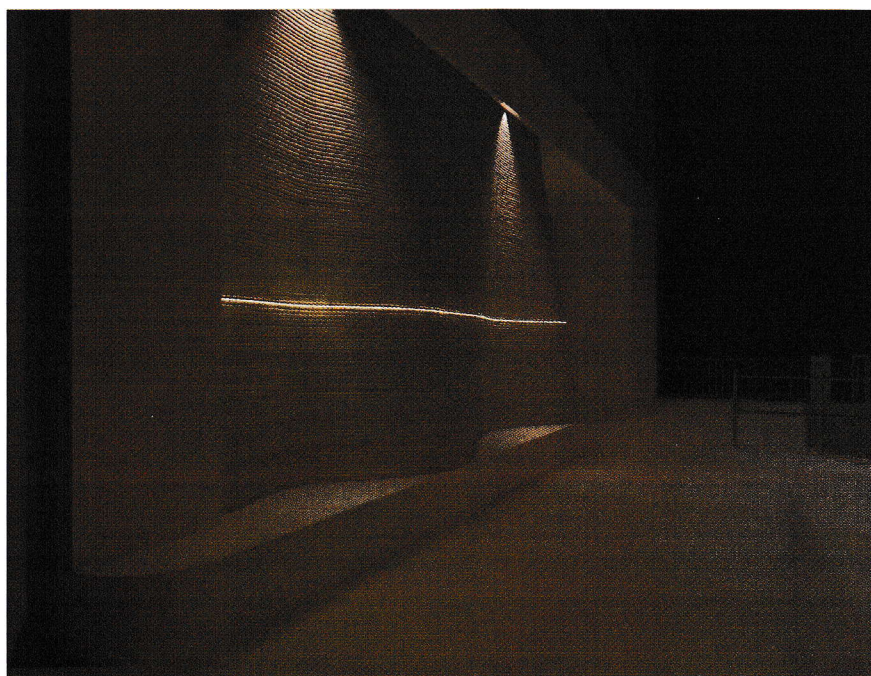
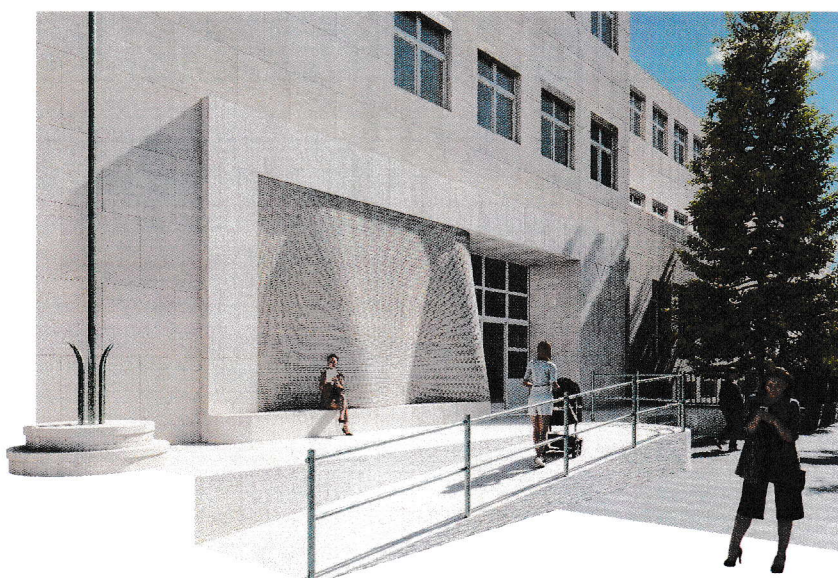

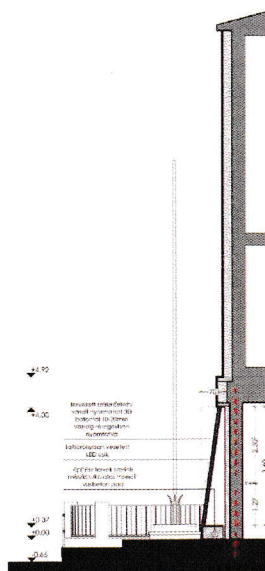
Dr. Szerdahelyi Márk
osztályvezető

Melléklet: képek (6 db)

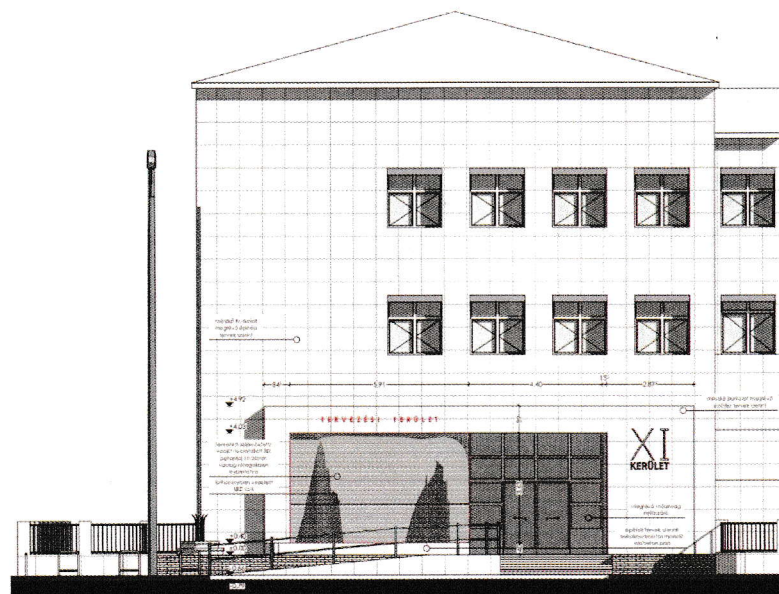
Az állásfoglalást kapják:

- Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata, 1113 Budapest, Bocskai út 39-41.
- Főpolgármesteri Hivatal Kulturális, Turisztikai, Sport és Ifjúságpolitikai Főosztály
- Budapesti Történeti Múzeum
- Budapest Galéria

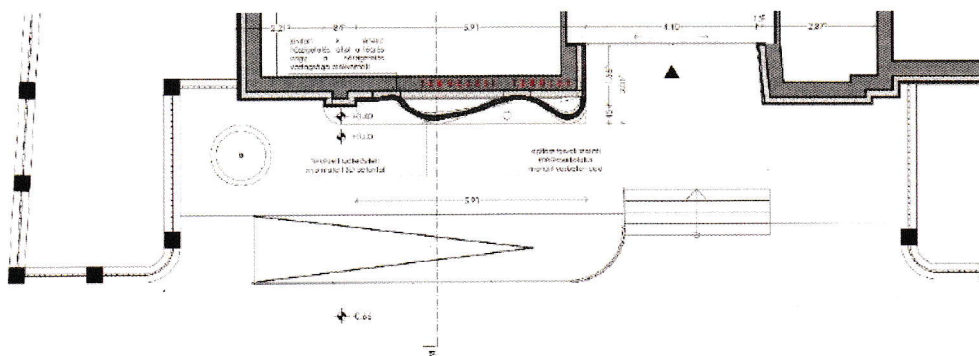

METSZET

HOMLOKZAT

ALAPRAJZ